

GEMEENTE HILVERSUM
POSTBUS 9900
1201 GM HILVERSUM

BEZOEKADRES:
RAADHUIS
DUDOKPARK 1
TELEFOONNUMMER: 14 035
WWW.HILVERSUM.NL

Aan de gemeenteraad
cc commissieleden
cc pers

DATUM 29 februari 2024
ZAAKNUMMER 1396107
BEHANDELD DOOR Cindy van Schaik
TELEFOON 14035
UW KENMERK M23-148
BIJLAGEN
BETREFT Reactie Motie Frisse scholen in Hilversum M23-148

Geachte raadsleden,

Tijdens de raadsvergadering op 8 november 2023 heeft de raad een motie (M23-148) aangenomen waarin u vraagt om meer inzicht in de luchtkwaliteit in de Hilversumse klaslokalen. Met de motie heeft u het college opgedragen om:

- *met elke Hilversumse school een programma van eisen te maken inclusief een kostenberekening en een voorstel per school te maken waarin rekening wordt gehouden met het programma van eisen voor frisse scholen;*
- *een voorstel te maken waarin wordt uitgerekend wat de kosten zijn om alle schoolgebouwen in klasse C (voldoende - voldoet aan wet- en regelgeving aangevuld met basisuitgangspunten) te krijgen;*
- *een berekening te laten zien wat het kost om schoolgebouwen in klasse B (goed) te krijgen;*
- *voor de bespreking van het IHP bij de raad terug te komen met de uitkomsten;*

Deze brief licht het onderwerp ventilatie op scholen en de rol van de gemeente hierin nader toe.

Frisse scholen

In het concept Frisse Scholen is aandacht voor energie, luchtkwaliteit, temperatuur, licht en geluid. Een Frisse School is een schoolgebouw met een laag energieverbruik en een gezond binnenmilieu. Het gaat dus verder dan alleen ventilatie. Het concept Frisse Scholen helpt schoolbesturen hun ambities te formuleren wanneer zij voor een nieuwbouw- of renovatieopdracht staan. De ambities zijn in te delen in 3 verschillende klassen:

- **Klasse C** (voldoende) is wat wettelijk minimaal moet worden uitgevoerd en wordt vaak toegepast bij tijdelijke huisvesting. Het ventilatieniveau klasse C (6,0 dm³/s per persoon¹) is hoger dan minimale ventilatie eis gesteld vanuit het bouwbesluit bij bestaande bouw (3,44 dm³/s per persoon)

¹ Dm³/s per persoon staat voor kubieke decimeter per seconde per persoon en is een maat voor de ventilatiehoeveelheid per individu. Het geeft aan hoeveel kubieke decimeter lucht per seconde beschikbaar is voor elke persoon in een bepaalde ruimte. Deze maat wordt vaak gebruikt om de ventilatiecapaciteit te meten en te specificeren in het kader van bouw- en ventilatienormen.

- **Klasse B** (goed) is het niveau dat de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland adviseert te gebruiken bij nieuwbouw of grootschalige renovaties. Het ventilatieniveau klasse B is gelijk aan de ventilatie-eis gesteld vanuit het bouwbesluit bij nieuwbouw en renovatie (8,5 dm³/s per persoon).
- **Klasse A** (zeer goed) is het niveau wat vaak op specifieke onderdelen wordt toegepast wanneer dit om extra kwaliteit vraagt. Een voorbeeld daarvan is de akoestiek in het speciaal onderwijs of in een muzieklokaal. Het ventilatieniveau klasse A (12 dm³/s per persoon) is hoger dan de ventilatie eis gesteld vanuit het bouwbesluit bij nieuwbouw en renovatie (8,5 dm³/s per persoon).

Verantwoordelijkheden en wetgeving

Sinds 2015 zijn schoolbesturen verantwoordelijk voor alle vormen van onderhoud en aanpassing aan een schoolgebouw, zowel aan de binnenzijde als de buitenzijde van hun schoolgebouwen.

Aanpassingen aan het binnenklimaat vallen onder de verantwoordelijkheid van schoolbesturen. Bij nieuwbouw of renovatie van een schoolgebouw financiert de gemeente het project waarmee de luchtkwaliteit conform bouwbesluit op het niveau Frisse Scholen B wordt gebracht.

Er ligt een voorstel van Wet tot wijziging dat tot stand gekomen is op basis van voorstellen vanuit de VNG, PO-Raad en VO-Raad om te komen tot een meer planmatige en doelmatige aanpak van onderwijshuisvesting. Met het wetsvoorstel wordt beoogd het stelsel van onderwijshuisvesting te optimaliseren. Het wetsvoorstel zal vrijwel zeker worden aangenomen, want over de uitgangspunten en de inhoud van het wetsvoorstel bestaat maar beperkt discussie.

Overzicht ventilatie op scholen

De gemeente heeft op dit moment geen totaaloverzicht van de huidige staat van ventilatie in de scholen, omdat zij daar niet verantwoordelijk voor is. Op grond van contact met scholen en bij de gemeente bekende informatie is bijgaand overzicht gerealiseerd. Aandacht voor ventilatie verschilt per school. Verschillende scholen hebben wel een investering gedaan waarmee zij de ventilatie op school in orde hebben gemaakt. Andere scholen hebben dat (nog) niet gedaan.

Gebouwstatus	Gebouwen excl. gymzalen	Verbeterd met SUVIS subsidie	Aanname status ventilatie	% van totaal	Toelichting
Ventilatie wordt opgepakt binnen 4 jaar volgens IHP 24-39	12	2	Goed binnen 4 jr.	19%	na aanpak is het ventilatie niveau klasse B
In orde of mee bezig volgens schoolbestuur	16	4	Goed	25%	klasse onbekend, oordeel op basis mening schoolbestuur
Aangehuurd	7		Goed	11%	verantwoordelijkheid ligt bij de verhuurder, klasse onbekend
In laatste 10 jaar gerenoveerd of nieuw gebouwd	7		Goed	11%	de ventilatie is voldoende verbeterd
Onbekend	15		Onbekend	24%	geen inhoudelijke reactie school ontvangen
Niet in orde	6		Niet goed	10%	staan in de IHP planning na 2027
TOTAAL	63	6		100%	

Kosten en subsidieregelingen verbetering ventilatie

Het verbeteren van de ventilatie op school is een verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. Om hen daarin te ondersteunen zijn er subsidieregelingen vanuit het Rijk waar scholen gebruik van kunnen maken. Een voorbeeld daarvan was de Specifieke Uitkering Ventilatie In Scholen (SUVIS). Dit was een rijkssubsidieregeling uit de coronaperiode voor gemeenten en schoolbesturen om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren. Het ging vooral om de financiering van de bouw- en

installatiekosten. De overheid zou dan 30% van de totale kosten vergoeden. De regeling is inmiddels gesloten. Ongeveer 10% van de scholen in Hilversum heeft aan deze regeling deelgenomen. Op basis van de ingediende SUVIS-aanvragen blijkt dat de gemiddelde kostprijs voor het aanbrengen van goede ventilatie €207,- per m2 Bruto-vloeroppervlakte ("BVO") bedraagt (prijspeil 2023). In dit bedrag zijn zowel de kosten voor het aanbrengen van de installatie als de kosten voor de noodzakelijke bouwkundige aanpassingen aan het schoolgebouw opgenomen. De kosten voor de bouwkundige aanpassingen kunnen oplopen tot bijna 50% van de totale kosten. De uitvoeringsperiode van de regeling is verlengd tot einde 2026, omdat is gebleken dat er weinig beschikbare installateurs zijn die het werk in de schoolvakanties kunnen uitvoeren. Een andere toekomstige subsidieregeling waar scholen gebruik van kunnen maken is de Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed regeling (DuMaVa). Naar verwachting opent deze regeling weer in april 2024.

Op basis van de beschikbare gegevens uit de SUVIS-regeling is het niet mogelijk een analyse te maken van het prijsverschil tussen klasse B en C.

Het resultaat waar de raad om vraagt kan u niet worden gepresenteerd. Het is geen de taak van de gemeente om het binnenklimaat van scholen te verbeteren. Daar is geen toereikend budget voor gereserveerd.

Ingeschat wordt dat een budget €2.000,- per school nodig is om deskundig onderzoek te laten uitvoeren. Wij hebben 21 scholen geselecteerd waarvan het ventilatieniveau ons onbekend is of niet op orde is. Daarnaast zijn er 12 scholen die aangeven dat het ventilatieniveau voldoende is zonder dat dit is gemeten. Dit vraagt om een onderzoeksbudget van ca. €66.000,-. In deze berekening worden 30 schoolgebouwen buiten beschouwing gelaten omdat aangenomen wordt dat deze nu of in de nabije toekomst hun ventilatieniveau op orde hebben.

Conclusie

Er ligt geen wettelijke taak voor de gemeente Hilversum om enkel de ventilatie in klaslokalen te verbeteren of hiervoor een programma van eisen op te stellen. In principe zijn schoolbesturen aan zet, eventueel ondersteund door subsidie vanuit het rijk, om maatregelen te treffen voor het binnenklimaat wanneer dit niet gepaard gaat met renovatie of nieuwbouw.

De gemeenteraad kan ervoor kiezen om scholen, buiten hun wettelijke verantwoordelijkheid, te ondersteunen bij de kosten voor het op orde brengen van de ventilatie. Wanneer blijkt dat scholen niet voldoen aan de ventilatie-eisen dan kost de verbetering hiervan gemiddeld €207,- per m2. Wanneer de raad besluit scholen financieel te ondersteunen bij de verbetering van hun binnenklimaat dan dient zij rekening te houden met een compensatie voor scholen die zelf hebben geïnvesteerd in de ventilatie middels de Verordening voor materiele en financiële gelijkstelling Hilversum 2012.

Een eerste inventarisatie maakt duidelijk dat voor 21 schoolgebouwen de ventilatie mogelijk niet op orde is. Maar ook 12 schoolgebouwen waarvan het schoolbestuur heeft aangegeven dat de ventilatie in orde is kunnen alsnog een onvoldoende ventilatiekwaliteit hebben. Dat vraagt om extern onderzoek en vergt een onderzoeksbudget van €66.000,-. Indien de ventilatie in de eerstgenoemde 21 schoolgebouwen moet worden verbeterd kost dit naar schatting $44.120\text{m}^2 \text{ BVO} \times €207,- = €9.132.840,-$. Hierin is niet meegenomen dat scholen die zelf aan de slag gegaan zijn worden gecompenseerd². Dit zijn in potentie 16 schoolgebouwen die gezamenlijk naar schatting $58.520\text{m}^2 \text{ BVO} \times €207,- = €12.113.640,-$ hebben uitgegeven aan de verbetering van de ventilatie.

Gezien de wettelijk vastgelegde verantwoordelijkheden investeert de gemeente in het binnenklimaat wanneer er nieuwbouw of renovatie aan de orde is. Binnen de gemeente Hilversum gebeurt dit via het IHP. Het geactualiseerde IHP wordt in april 2024 aangeboden ter besluitvorming door de

² Op grond van de Verordening materiele en financiële gelijkstelling Hilversum 2012 dient de gemeente de scholen die reeds vanuit hun eigen exploitatiebudget wel de investering hebben gedaan om de ventilatie te verbeteren te compenseren.

gemeenteraad. In dit ambitieuze plan worden onze voornemens op het gebied van onderwijshuisvesting uiteengezet.

Wij beschouwen Motie M23-148 Frisse scholen in Hilversum hiermee te hebben afgedaan.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

mr. C.P. Torres Barrera

dr. ir. G.M. van den Top

Frisse scholen in Hilversum

De gemeenteraad van Hilversum, bijeen in de raadsvergadering op 8 november 2023, behandelend agendapunt 3, programmabegroting 2024,

constaterende dat:

- uit een onderzoek van de Universiteit van Maastricht¹ blijkt dat kinderen gemiddeld driekwart van de tijd in een klaslokaal zitten waar de maximale CO2 norm wordt overschreden;
- leerlingen daardoor lager scoren bij toetsen en hun CITO eindtoets (tegenwoordig doorstroomtoets);
- leerlingen daardoor 13 % minder kans hebben op een havo- of vwo-advies;
- er ook in Hilversum scholen zijn die een slechte luchtkwaliteit hebben en niet voldoen aan de minimale wettelijke eisen voor klasse C;
- klaslokalen zo snel mogelijk minimaal in klasse C moeten komen;

overwegende dat:

- het college 500.000 euro heeft opgenomen in de begroting voor frisse scholen;
- dit bedrag niet is gebaseerd op een programma van eisen² per school en ook niet op een beleidsdoelstelling van de gemeente;
- het geld dat we in de begroting zetten voor frisse scholen reëel moet zijn;

draagt het college op:

- met elke Hilversumse school een programma van eisen te maken inclusief een kostenberekening en een voorstel per school te maken waarin rekening wordt gehouden met het programma van eisen voor frisse scholen;
- een voorstel te maken waarin wordt uitgerekend wat de kosten zijn om alle schoolgebouwen in klasse C (voldoende - voldoet aan wet- en regelgeving aangevuld met basisuitgangspunten) te krijgen;
- daarnaast een berekening te laten zien wat het kost om schoolgebouwen in klasse B (goed) te krijgen;
- voor de bespreking van het IHP bij de raad terug te komen met de uitkomsten;

en gaat over tot de orde van de dag.

SP
Paul Vonk

PvdA
Joop Lahaise

¹ <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/luchtkwaliteit-op-basisscholen-zo-slecht-dat-leerlingen-driekwart-van-de-tijd-in-te-weinig-zuurstof-zitten-waardoor-ze-minder-presteren/>

² <https://www.arbocatalogus-vo.nl/media/1149/programma-van-eisen-frisse-scholen-2021.pdf>